

Opgave 4 Alcohol baat en schaad

fragment 1 uit een onderzoeksrapport, 2016:

Kosten en baten van alcoholgebruik

In 2013 waren de kosten van alcoholgebruik 2.624 miljoen euro hoger dan de baten. Dit is één van de uitkomsten van een zogeheten maatschappelijke kosten-batenanalyse waarbij de welvaartseffecten van alcoholgebruik in kaart zijn gebracht. Maatschappelijke kosten van alcoholgebruik kunnen bijvoorbeeld ontstaan door een lagere arbeidsproductiviteit, inzet van politie en justitie en verkeersongevallen. De baten van alcoholgebruik bestaan uit het consumentensurplus, het producentensurplus, en de accijnsopbrengsten voor de overheid (zie bron 1).

- 2p 15 Maak van onderstaande zinnen een economisch juiste tekst.
- “Het saldo van de kosten en baten van 2.624 miljoen euro zoals genoemd in het rapport komt mede voort uit ... (1)....
 - Het consumentensurplus is berekend door de ... (2)... te verminderen met de ... (3)... van alcohol.”

Kies uit:

bij (1) externe effecten / verzonken kosten

bij (2) betalingsbereidheid / marktprijs / kostprijs

bij (3) betalingsbereidheid / marktprijs / kostprijs

Gebruik fragment 1 uit het onderzoeksrapport en bron 1 en 2.

- 3p 16 Bereken de consumentenuitgaven aan bier in 2013.

Een zorgverzekeraar leest het onderzoeksrapport en wil graag een plan uitwerken om premiedifferentiatie toe te passen om de zorgkosten als gevolg van alcoholgebruik anders te verdelen. De verzekerden worden ingedeeld in risicoklassen naar hun gemiddelde alcoholgebruik.

klasse 1: minder dan 0,5 glas per dag

klasse 2: tussen 0,5 en 1 glas per dag

klasse 3: meer dan 1 glas per dag

Verzekerden kunnen premiekorting krijgen als ze in klasse 1 of 2 zitten. De verzekeraar baseert de indeling in risicoklassen op een verklaring die de verzekerde heeft ingevuld.

- 1p 17 Leg uit dat er sprake is van asymmetrische informatie bij premiedifferentiatie naar risicoklasse.

De zorgverzekeraar stelt dat premiedifferentiatie kan leiden tot lagere maatschappelijke kosten van alcoholgebruik.

2p 18 Leg de stelling van de verzekeraar uit.

fragment 2 uit een onderzoeksrapport, 2016:
Door een verhoging van de accijns op alcohol kan het negatieve saldo van kosten en baten van alcoholgebruik omslaan naar een positief saldo, dus hogere baten dan kosten. Het effect van zo'n accijnsverhoging is sterk afhankelijk van de prijs- en inkomenselasticiteiten van alcoholgebruik (zie bron 3).

Gebruik fragment 2 uit het onderzoeksrapport en bron 3.

- 3p 19 Maak van onderstaande zinnen een economisch juiste tekst.
- Een accijnsverhoging op ...(1)... heeft relatief het grootste effect op het alcoholgebruik.
 - Wijn en sterke drank worden door consumenten als een ...(2)... goed beschouwd.
 - Bij een prijsverhoging van ...(3)... zou alcoholgebruik in het algemeen volledig ophouden te bestaan.

Kies uit:

bij (1) bier / wijn / sterke drank

bij (2) inferieur / luxe / primair

bij (3) 50% / 100% / 200%

uit een reactie van een deskundige:
In andere landen is onderzocht of het negatieve saldo van kosten en baten van alcoholgebruik kan worden omgezet naar een positief saldo. Uit deze onderzoeken blijkt dat een minimumprijs van 45 cent per eenheid alcohol (1 centiliter) leidt tot een afname van alcoholgebruik met 19%. Door de invoering van de minimumprijs ontstaat een aanbodoverschot. Indien de overheid het ontstane aanbodoverschot opkoopt, neemt het producentensurplus toe.

Gebruik de reactie van de deskundige en bron 4.

- 2p 20 Welk vlak of welke combinatie van vlakken geeft de genoemde toename van het producentensurplus juist weer? Noteer de letter(s).

Opgave 4 Alcohol baat en schaad

**bron 1 kosten en baten van alcoholgebruik in 2013
(in miljoenen €)**

kosten		baten	
verkeersongevallen	1.039	consumentensurplus	3.800
vroegtijdig overlijden	2.122	producentensurplus	700
productiviteitsverliezen	1.929	accijnzen	...
verlies kwaliteit van leven	1.059		
zorgkosten	425		
studievertraging	69		
politie en justitie	1.501		
overheid	20	saldo	2.624
	8.164		...

bron 2 overzicht van consumentenuitgaven aan alcohol in 2013

	consumentenuitgaven (in miljoenen €, afgerond)	accijnzen als % van de consumentenuitgaven
bier	...	
wijn	1.740	
sterke drank	<u>916</u>	
totaal	...	27,8%

bron 3 overzicht van prijs- en inkomenselasticiteiten van alcohol

	prijselasticiteit van de vraag	inkomenselasticiteit
bier	-0,30	0,5
wijn	-0,45	1,1
sterke drank	-0,55	1,1
alcohol, algemeen	-0,50	0,6

bron 4 vereenvoudigde weergave alcoholmarkt

